

Til
Utdanningsinstitusjoner som gir utdanning til prest, diakon, kateket og kantor
Bispedømmerådene
Biskopene
Kirkelige fellesråd
Menighetsråd med fellestrådsfunksjoner

Veiledning til nye kvalifikasjonskrav

Kirkemøtet vedtok i 2021 reviderte kvalifikasjonskrav for de fire vigslede tjenestegruppene prest, kateket, diakon og kantor. I dette rundskrivet gir Kirkerådet veiledning for tolkning av regelverket. Veiledningen bygger på den fremstillingen som er gitt i sak KM 24/21 *Kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger*, og på dialog med lærestedene som tilbyr utdanning til disse stillingene.

Veiledningen er ment som hjelp for lærestedene og for tilsettende myndigheter til å tolke de nye reglene. Kirkerådet kan kontaktes dersom det oppstår behov for mer konkret veiledning.

Diakon

Tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for diakoner lyder etter revisjonen som følger:

§ 4. Kvalifikasjonskrav

Som diakon kan tilsettes person som:

1. *har mastergrad med en 3-årig bachelorgrad eller tilsvarende kompetanse innenfor helsefag, sosialfag, praktisk-teologiske fag, samfunnsfag eller pedagogiske fag og i eller utenfor bachelorgraden ha vært gjennom veiledet praksis samt i eller utenfor mastergraden har*
  - a) *30 studiepoeng i teologiske emner og*
  - b) *30 studiepoeng praktisk-teologisk utdanning relevant for tjenesten som diakon og med veiledet praksis.*

eller

2. *har cand.theol.-grad, inkludert praktisk-teologisk utdanning samt diakonifaglige emner 30 studiepoeng.*

eller

3. *er vigslet til diakon eller var kvalifisert for vigsling på det tidspunkt utdanningen var fullført.*

Utdanningskravet for diakoner er fortsatt mastergrad som kan bygge på en vifte av ulike bachelorgrader. Utvalget av utdanninger på bachelornivå er noe utvidet i forhold til tidligere og inneholder nå en treårig fagutdanning innen helse- eller sosialfag, samfunnsfag, praktisk-kirkelige fag eller pedagogisk utdanning av minst tre års varighet. Hovedveien for å oppnå utdanningskravet er mastergrad i diakoni. For personer med en annen master som likevel tilfredsstillende kravet til bachelorutdanning, må nødvendige emner på masternivå tas i tillegg (se under)

En sentral del av diakonutdanningen er opparbeidelse av relasjonskompetanse. Dette skjer blant annet gjennom omfattende krav til veiledet praksis. I de tre tradisjonelle fagutdanningene som danner grunnlag for en diakonmaster, er denne kompetansen ivarettatt. Det samme gjelder for praktisk-kirkelige utdanninger. Dersom bachelorgraden ikke inneholder et vesentlig element av veiledet praksis, kan dette kompenseres med minimum tre år relevant arbeidserfaring. Det betyr i denne sammenheng lønnet arbeid (minst 50 %) som oppøver relasjonskompetanse. Denne type arbeidserfaring bør fortrinnsvis være opparbeidet i forkant av masteren, men kan også opparbeides i etterkant av studiet, før vigsling.

Det er videre et minstekrav om 30 studiepoeng teologiske emner for diakon. Disse forutsettes tatt på masternivå, fortrinnsvis innenfor rammen av master i diakoni. Den teologiske skoleringen forutsettes å inneholde emner fra de tradisjonelle teologiske hoveddisiplinene.

Videre må utdanningen inneholde 30 studiepoeng praktisk-teologisk utdanning som er relevant for diakontjenesten, på masternivå («diakonpraktikum»). Også denne skal inneholde veiledet praksis som er relevant for diakontjenesten.

Cand.theol.-grad, inkludert praktisk-teologisk utdanning, er et alternativt grunnlag for å bli vigslet til diakon. Det stilles da i tillegg krav om diakonale emner, 30 studiepoeng. Disse forutsettes tatt på masternivå, fortrinnsvis innenfor rammen av master i diakoni.

Kantor

For kantor gjelder følgende i tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for kantor:

§4. Kvalifikasjonskrav

Som kantor kan tilsettes person som har:

- 1. fire års kirkemusikkutdanning, tilsvarende 240 studiepoeng*
eller:
- 2. tre års grunnutdanning i kirkemusikk samt tillegg i musikk, teologi, pedagogikk eller diakoni tilsvarende 60 studiepoeng - i tillegg eller integrert*
eller
- 3. minst fire års musikkutdanning, tilsvarende 240 studiepoeng, samt kirkekunnskap og kirkemusikalske emner tilsvarende 60 studiepoeng.*

Utdanningen må inkludere veiledet praksis i menighet.

Den primære utdanningen for kantor er en fireårig utøvende bachelor i kirkemusikk. Alternativt kan bachelorgraden i kirkemusikk være treårig og ha i tillegg emner i musikk, teologi, pedagogikk eller diakoni. Denne varianten kan også tilbys som en helhetlig pakke, slik at de øvrige fagene er integrert med de kirkemusikalske til et helhetlig fireårig tilbud.

Videre kan en fireårig bachelor i allmenn musikk bygges på med kirkekunnskap og kirkemusikalske emner tilsvarende 60 studiepoeng. Dette er fortrinnsvis tenkt for dem som har en musikkutdanning fra før, og som ønsker å omskolere seg til kirkemusiker.

Rammebestemmelsene gir ingen spesifikk definisjon av hva som karakteriserer kirkemusikalsk utdanning. En kantor skal som et utgangspunkt kunne svare på de musikalske rammene kirken har satt, både med hensyn til instrumentbruk, ledelse av kirkemusikken og bruk av ulike sjangre. Det innebærer for det første god beherskelse av orgelspill. Gjennomføring av gudstjenester og kirkelige handlinger tilsier også en god innsikt i liturgisk spill samt fagene liturgikk og hymnologi. Det er videre et krav om opplæring i korledelse. Disse fagene vil dermed sette rammene for hva som gir utdanningen en kirkemusikalsk karakter.

Videre bør utdanningen reflektere den sjangermessige bredden en kantor bør beherske. De musikalske ressursene Den norske kirke har vedtatt for bruk (i første rekke salmebok og liturgisk musikk), stiller store krav til kirkemusikalsk breddekunnskap. Her finnes alt fra klassiske koraler til moderne gospel, fra gregorianske hymner til jazz og andre moderne rytmiske uttrykk. Det vil innenfor denne bredden være rom for ulike sjangermessige profiler i utdanningen.

Kateket

Tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for kateketer lyder etter endringene slik:

§ 4. Kvalifikasjonskrav

Som kateket kan tilsettes person som:

- 1. har mastergrad eller tilsvarende samt i eller utenfor graden:
  - a) 80 studiepoeng teologiske fag,*
  - b) 30 studiepoeng allmenn pedagogikk,*
  - c) 30 studiepoeng innenfor fagområdene pedagogikk, formidlingsfag eller praktisk-teologiske fag og*
  - d) 30 studiepoeng praktisk-teologisk utdanning relevant for tjenesten som kateket, og med veiledet praksis.**

eller

- 2. tidligere er vigslet til kateket eller var kvalifisert til vigsling på det tidspunkt utdanningen var fullført.*

Kravet til mastergrad videreføres, men graden presiseres ikke lenger gjennom en fordypning. Profilen på graden kommer derimot til uttrykk ved de konkrete kravene som stilles til innhold. Disse kravene kan oppfylles enten innenfor en mastergrad, fortrinnsvis master i kirkelig undervisning, eller i tillegg til en allerede fullført grad.

Innholdsmessig er kravet for de første 80 studiepoengene faglig fordypning i teologiske fag. Som for prest er disse presisert til å være innen de teologiske hoveddisipliner. Her kan de imidlertid tolkes i lys av kateketens nærhet til pedagogikk og skolefag. Slik vil for eksempel en årsenhet i KRLE være å regne innenfor de teologiske emnene.

Punkt b–d utgjør en samlet komponent på 90 studiepoeng av pedagogikk og kateketiske fag. Disse er fordelt på en måte som åpner opp for ulike varianter:

Minimum 30 studiepoeng skal være i allmenn pedagogikk, det vil si at de ligger innenfor rammen av en pedagogisk utdanning, som lærerutdanning, førskolelærer, menighetspedagogikk o.l.

Disse kan så bygges på enten med ytterligere 30 studiepoeng allmenn pedagogikk, for eksempel PPU (årsenhet), eller et formidlingsfag, for eksempel fortellerkunst, homiletikk, retorikk, didaktikk e.l. Det er også mulig å velge 30 studiepoeng praktisk-teologiske fag med vekt på kateketiske fagområder, evt. at den dekkes av den praktisk-teologiske utdanningen som inngår i presteutdanningen.

Minimum 30 studiepoeng er praktisk-teologisk utdanning som er relevant for tjenesten som kateket («kateketpraktikum»). Med dette menes en fast krets med praktisk-teologiske emner med særlig vekt på det kateketiske og inkludert veiledet profesjonspraksis. Det forutsettes at denne siste komponenten gis på masternivå.

Cand.theol.-grad, inkludert praktisk-teologisk utdanning, er et alternativt grunnlag for å bli vigslert til kateket. Det stilles da i tillegg krav om pedagogiske emner, 30 studiepoeng.

Menighetspedagog

Tittelen og stillingskategorien menighetspedagog er ikke vedtatt av Kirkemøtet, men har oppstått etter samtaler mellom partene i arbeidslivet. Fra 2010 har den vært en stillingskategori i tariffsektoren til KA – kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon. Kirkerådet og KA gikk våren 2014 ut med en felles rådgivning om å bruke stillingsstrukturen og kvalifikasjonskravene som finnes i det kirkelige avtaleverket. Dette ble bekreftet av Kirkemøtet i 2015, hvor det heter:

For tilsetning som menighetspedagog kreves utdanning på bachelor-nivå som inneholder minimum 30 studiepoeng relevant pedagogikk/formidlingsfag og 30 studiepoeng kristendomskunnskap. (KM 07/15 vedtakspunkt 4)

Kirkerådet antar at disse studiepoengene enten kan inngå eller komme i tillegg til den aktuelle bachelorgraden. Det vil likevel være tilsettende myndighet som konkret avgjør stillingstittel, innenfor rammen av Hovedtariffavtalen.

Prest

Kvalifikasjonskravene for prest er fastlagt i tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester § 3 og lyder slik:

§ 3. Som prest kan tilsettes person som:

- 1. har rett til å bruke tittelen cand.theol. og i eller utenfor denne graden har fullført praktisk-teologisk utdanning ved, eller godkjent av, høyskole eller universitet med rett til å tildele cand.theol.-grad
eller*
- 2. har fylt 35 år på tidspunkt for tilsetning, har fullført mastergrad eller tilsvarende samt i eller utenfor graden*

- a. 120 studiepoeng, hvorav 30 på masternivå, innen de tradisjonelle teologiske hoveddisipliner, hvor områdene *Det nye testamentet og lutherske bekjennelsesskrifter* skal være dekket og
  - b. 60 studiepoeng praktisk-teologisk utdanning ved, eller godkjent av, høyskole eller universitet med rett til å tildele *cand.theol.-grad*.
- eller
3. er godkjent etter regler om godkjenning av personer til vigslede stillinger på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner.

Personer som er vigslet til prest i et annet kirkesamfunn, kan i henhold til tjenesteordning for biskoper § 8 femte ledd tilsettes som prest i Den norske kirke etter egne regler gitt av Kirkerådet.

Disse reglene erstatter §§ 2, 3 og 5 i den tidligere forskriften om kvalifikasjonskrav for tilsetning som prest i Den norske kirke. I tillegg til kompetansekravene er det et krav for tilsetning at vedkommende er medlem av Den norske kirke¹ samt at vedkommende behersker norsk språk slik det er regulert i språklovas² regler for statstjenesten³.

Profesjonsutdanning

Profesjonsstudiet i teologi er et seksårig studium (360 studiepoeng) som gir rett til å bruke tittelen *cand.theol. (candidatus/candidata theologiae)*. Det er i dag fire institusjoner som har rett til å tildele graden *cand.theol.*: Det teologiske fakultet ved Universitetet i Oslo, MF vitenskapelig høyskole, VID vitenskapelige høyskole og NLA Høgskolen. Disse institusjonene kan også vurdere teologisk utdanning fra andre institusjoner både i Norge og utlandet, og de kan gi uttalelse om hvorvidt denne i innhold og omfang tilsvarer en norsk *cand.theol.-grad*, eventuelt hva som må suppleres.

Cand.theol. er i tillegg betegnelsen på det tidligere embetsstudiet i teologi. For å kvalifisere til prest må man i tillegg til embetsstudiet ha fullført praktisk-teologisk utdanning (tidligere praktisk-teologisk seminar) tilsvarende 60 studiepoeng.

Alternativ utdanningsvei til prest

Personer som har fylt 35 år på tidspunktet for tilsetning i Den norske kirke, kan kvalifisere seg på et alternativt grunnlag.

For det første kreves da utdanning på mastergradsnivå eller tilsvarende. Med «tilsvarende» menes her i det vesentlige eldre og evt. utenlandske utdanninger, med et gradsnivå som tilsvarer master.

For det andre kreves teologiske fag tilsvarende 120 studiepoeng. Disse kan enten inngå i mastergraden eller de kan, delvis eller fullstendig, avlegges i tillegg til en mastergrad. Fagene er presisert til å være innen teologiens hoveddisipliner. Med dette menes studier i Det gamle og Det nye testamentet, kirkehistorie og systematisk teologi. På bachelornivå betyr dette i praksis emner som samlet sett av et lærested kan regnes inn som fordypningsemner for studier

---

¹ Kirkeordningen § 40, jf. tjenesteordning for biskoper § 11a

² Lov 21. mai 2021 nr. 42 om språk

³ Jf. kirkeordningen § 42 fjerde ledd.

på masternivå i teologi.⁴ Grunnleggende kunnskaper i nytestamentlig gresk og i bibelhebraisk kan inngå i beregningen. Innenfor disiplinene presiseres det ytterligere at noen bestemte tema skal være dekket; studier i Det nye testamente og lutherske bekjennelsesskrifter. Disse emnene må være dekket på en måte som kan gi tilstrekkelig bakgrunn for å forstå forutsetningene for første strekpunkt i ordinasjonsløftet: «At du forkynner Guds ord klart og rent, slik det er gitt oss i Den hellige skrift, og som vår kirke vitner om det i sin bekjennelse». Det innebærer emner som inneholder innføring i bibelfag og en kirkehistorisk og/eller dogmatisk innføring i de oldkirkelige symboler samt reformasjonstidens bekjennelser.

Minst 30 studiepoeng av de teologiske fagene må være emner avlagt på masternivå. Den praktisk-teologiske utdanningen kommer i tillegg. Også de 30 studiepoengene på masternivå skal avlegges innenfor emner som tilhører teologiens tradisjonelle hoveddisipliner. Det vil være opp til lærestedene å definere hvilke emner som ligger innenfor denne definisjonen. Vurderingen av emner på masternivå bør ses i sammenheng med avlagte emner på bachelornivå, slik at de samlet sett dekker de forskjellige teologiske disiplinene. Kirkerådet forutsetter at de teologiske emnene på masternivå blir avlagt *før* siste semester av praktisk-teologisk utdanning.

For det tredje kreves 60 studiepoeng praktisk-teologisk utdanning (PTU), i noen sammenhenger mer uformelt kalt «praktikum». Også PTU kan tas helt eller delvis innenfor rammen av en mastergrad. Det er et krav at de 60 poengene med PTU skal inneholde praksiskomponenter. Dette kravet kan delvis møtes utenfor utdanningen, når studenten har minst tre års fulltids yrkespraksis som prestevikar og/eller med oppgaver som tangerer presteoppgaver. Utdanningsinstitusjonene vurderer i hvilket omfang og for hvilke deler av praksis det kan gis fritak.

Regler for godkjenning på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner

Evalueringsnemnda er beholdt som godkjenningsinstans for personer som blir godkjent til prest på grunnlag av særlige kvalifikasjoner. For disse sakene gjelder regler for godkjenning på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner som lyder slik:

§ 1. Virkeområde

Disse reglene gjelder søknad om kvalifisering til å kunne vigles til prest i Den norske kirke på grunnlag av særlige kvalifikasjoner.

§ 2. Evalueringsnemnda

Evalueringsnemnda består av følgende fem medlemmer med personlige varamedlemmer oppnevnt av de respektive instanser:

- *to medlemmer med varamedlem fra de utdanningsinstitusjonene som har rett til å tildele cand.theol.-grad, hvor det ene medlemmet representerer den praktisk-teologiske utdanningen,*
- *ett medlem med varamedlem fra den fagorganisasjon som organiserer flest prester i Den norske kirke,*
- *to medlemmer med varamedlemmer blant Kirkemøtets leke medlemmer.*

Kirkerådet administrerer oppnevningprosessen og ser til at instansenes oppnevning gir god kjønnsbalanse.

Oppnevningen skjer for fire år og følger Kirkerådets funksjonsperiode.

---

⁴ I henhold til forskrift om krav til mastergrad § 3 annet ledd.

Evalueringsnemnda konstituerer seg selv og velger selv sin leder. Lederen velges for to år av gangen.

§ 3. Søknad og vilkår

Evalueringsnemnda kan treffe vedtak i henhold til tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for menighetsprester § 3.

Vilkår for at nemnda kan treffe slikt vedtak er at det foreligger helt særlige grunner fremlagt i søknad fra vedkommende biskop. Vedkommende må ha fylt 40 år og ha personlige forutsetninger som gjør at han eller hun utvilsomt er særlig kvalifisert for å utføre slik tjeneste i Den norske kirke som det er søkt om, og det må også foreligge et særlig kirkelig behov for vedkommendes tjeneste.

§ 4 Videre praktisk-teologisk utdanning

Personer som er godkjent etter § 3 må før de er kvalifisert for vigsling, fullføre praktisk-teologisk utdanning etter regler gitt av Kirkerådet samt ha faglig fordypning i teologi minimum 60 studiepoeng.

§ 5. Saksbehandling og klageregler

Evalueringsnemnda er avgjørelsesmyndighet og vurderer søknader.

Kirkerådets sekretariat er sekretariat for nemnda.

Forvaltningsloven gjelder for nemndas saksbehandling.

Evalueringsnemndas vedtak kan påklages etter forvaltningslovens bestemmelser om klage på enkeltvedtak. Klageretten ligger hos den biskopen som har søkt på vegne av vedkommende person.

Klageorgan er Kirkerådets arbeidsutvalg. Kirkerådets leder er leder av klageorganet.

Som faglig konsultativt medlem uten stemmerett skal i hver enkelt klagesak fungere det medlem eller varamedlem av evalueringsnemnda valgt etter § 2 første ledd første strekpunkt som ikke deltok i behandlingen av den aktuelle saken i nemnda.

Regler for Kirkerådets virksomhet gjelder for klageorganet så langt det passer.

Kirkerådet sørger for at Kirkemøtet årlig orienteres om vedtak i eventuelle klagesaker og om vedtak som er truffet etter § 3.

Kirkerådet kan gi utfyllende bestemmelser om saksbehandlingen for klageorganet.

Muligheten for å søke om fritak fra de alminnelige kvalifikasjonskravene er en unntaksregel hvor personlig utrustning, kompetanse og erfaring til sammen gir grunn til å dispensere fra formelle, teologiske kompetansekrav. Dersom den det søkes for, også har formell kompetanse på et høyere nivå, vil det være noe lettere å veie opp for teologisk kompetanse. Samtidig må en søknad også gjøre rede for hva som er til hinder for at kandidaten kan oppfylle kravet til alminnelig teologisk kompetanse.

Vilkår for søknaden er at det foreligger helt særlige grunner. Biskopen vurderer hva som faller inn under et slikt kriterium, og gir i søknaden en begrunnelse for dette. De særlige grunnene må oppfylle to typer kriterier. Vedkommende må *for det første* ha forutsetninger for prestatetjenesten utover det vanlige. Ordningen skal gi kirken mulighet til å ta i bruk personer med helt spesielle evner og erfaringer som tilsier at de er særlig egnet for prestatetjeneste. Disse forutsetningene må vurderes som så tungtveiende at de kan veie opp for mangelen på formell kompetanse.

Det skal *for det andre* foreligge «særlige kirkelige behov». Med det skal forstås særlige behov som nettopp den det søkes for, har spesielle forutsetninger for å løse. Mangel på prester er altså i seg selv ikke nok til å kunne godkjennes og kan ikke anføres som begrunnelse. Særlige kirkelige behov vil eksempelvis kunne være en særlig tilknytning og kompetanse relatert til deler av samfunnslivet som kirken kan trenge bedre kontakt med; en tilknytning til bestemte språklige og/eller etniske grupper eller særlig og langvarig kompetanse innenfor deler av kirkens arbeid, for eksempel innen misjonsvirksomhet. Lang pastoral erfaring fra andre kirkesamfunn kan også ha betydning. Disse behovene kan unntaksvis være lokalt betinget, men den som godkjennes må kunne virke i hele kirken.

Det er videre et alderskrav. Personer det søkes for, må ha fylt 40 år før behandling i evalueringsnemnda.

Etter godkjenning i evalueringsnemnda, må kandidaten fullføre praktisk-teologisk utdanning. Det forutsettes at første semester av PTU kan gjennomføres på vanlig måte. Det innebærer at man på forhånd må ha gjennomført 60 studiepoeng teologiske emner. En slik teologisk utdanning er derfor en del av kompetansekravet for denne gruppen. Det er ikke en forutsetning at denne utdanningen fullføres før en godkjenning i nemnda.

Dersom kandidaten ikke fra før har utdanning på bachelornivå med en teologisk fordypning, vil PTU ikke kunne fullføres på vanlig måte. Kirkerådet vil tilby et praktisk-teologisk kurs for denne gruppen, som i innhold og omfang tilsvarende andre semester PTU og som gir grunnlag for å bli vigslet.

Vedtak i nemnda betraktes som enkeltvedtak etter forvaltningsloven, og klage behandles i henhold til forvaltningsloven § 28. Klageretten ligger hos den biskopen som har levert søknad. Den det blir søkt for, har ikke selvstendig klagerett, noe som er en innskrenkning av forvaltningsloven § 28 første ledd, hvor enkeltvedtak kan påklages av personer med rettslig klageinteresse.

Oslo, 3. juni 2022

Ingrid Vad Nilsen
Kirkerådets direktør

Jørund Østland Midttun
seniorrådgiver juridisk avdeling